

ע"פ 2056/15 - ולדימיר רוז'קוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2056/15

לפני: כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: ולדימיר רוז'קוב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע
(כב' השופט א' ביתן) ב-ת"פ 13-04-23880 מתאריך
03.03.2015

תאריך הישיבה: כ"ב באדר א התשע"ו (02.03.2016)

בשם המערער: עו"ד משה קשלס

בשם המשיבה: עו"ד אלעד רוזנטל

פסק-דין

השופט ח' מלצר:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (כב' השופט א' ביתן) ב-ת"פ 23880-04-13, במסגרתו הושתו על המערער העונשים הבאים: 54 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירת אלימות מסוג פשע, ופיצוי כספי למתלונן בסך 20,000 ש"ח.

להלן נפרט בקצרה את הנתונים הדרושים להכרעה במכלול.

רקע

2. כנגד המערער הוגש כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון, אשר ייחס לו עבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן - בין המערער לבין המתלונן היתה היכרות מוקדמת. לפי הנטען, במועד הרלבנטי לכתב האישום, המערער עבד כטבח במסעדה מסוימת בחוף אשדוד (להלן: המסעדה). בכתב האישום המתוקן נטען כי בתאריך 05.04.2012, סמוך לשעה 21:30, המתלונן הגיע אל המסעדה עם חבר וניגש אל המטבח כדי לבקש מהמערער שיכין להם אוכל. לפי הנטען, המתלונן וחברו פתחו את דלת המטבח מספר פעמים ודרשו מהמערער פעם אחר פעם לצאת אליהם כדי להציג בפניו את מבוקשם. בתגובה, כך נטען בכתב האישום המתוקן, המערער סירב לצאת אליהם ואף טרק את דלת המטבח בפניהם. בהמשך כך נטען, המערער יצא מהמטבח ושוחח עם המתלונן וחברו, תוך שוויכוח קולני התפתח בין המערער לבין המתלונן, במהלכו - הם צעקו זה על זה.

בכתב האישום המתוקן נטען כי במהלך הוויכוח, המערער נכנס אל המטבח, נטל סכין מטבח גדולה (להלן: הסכין), ושב אל המתלונן וחברו. אז, כך נטען, התפתח ויכוח נוסף בין המערער לבין המתלונן, אשר במהלכו המערער נופף בסכין מול פניו של המתלונן במטרה להרחיקו מהמטבח. לפי הנטען בכתב האישום המתוקן, במהלך הוויכוח, המערער דקר את המתלונן באמצעות הסכין בחזהו מאחור, בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו לחבלה חמורה. מיד לאחר מכן, כך נטען, המערער חזר במהירות למטבח, שטף את הסכין וניגב ממנה את הדם. מכתב האישום המתוקן עולה עוד כי המתלונן וחברו נכנסו למטבח, כאשר המתלונן שותת דם - והמערער מסר להם מגבת נייר כדי לעצור את הדימום. בכתב האישום המתוקן נטען עוד כי לאחר מכן, המתלונן איבד את הכרתו ופונה לבית חולים כשהוא במצב קריטי. בהמשך, כך נטען, המתלונן הובהל לניתוח לאחר שנמצא כי הוא סובל מקרע בסרעפת ובכבד, והוא אושפז לצורך השגחה. לפי הנטען בכתב האישום המתוקן, כתוצאה מהניתוח נותרה צלקת ארוכה על בטנו של המתלונן.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד

4. בתאריך 13.11.2014, המערער הורשע בבית המשפט המחוזי הנכבד, על פי הודאתו, בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן. במסגרת הסדר הטיעון שנערך בין הצדדים הוסכם כי המשיבה תגביל את מבוקשה לעונש של עד שש שנות מאסר לריצוי בפועל, והמערער יטען באופן חופשי לגבי רכיב זה. עוד הוסכם בין הצדדים כי המערער ישלם

עמוד 2

למתלונן פיצוי בסך 20,000 ש"ח, ויוטל עליו עונש מאסר על תנאי לפי שיקול דעתו של בית המשפט.

5. בתאריך 03.03.2015, בית המשפט המחוזי הנכבד גזר את דינו של המערער. טרם שקבע את מתחם הענישה בעניינו של המערער, בית המשפט המחוזי הנכבד נתן דעתו לחומרה היתרה הגלומה בעבירת האלימות בה הורשע המערער, וציין כי:

"מעשה הנאשם, חמור ומסוכן מאוד. נעיצת חפץ חד בגוף אדם, במיוחד באזורים רגישים, עלולה לגרום לפגיעה גופנית חמורה ואף למוות. הדבר ידוע לכל בר דעת" (ראו: פסקה 2 לפסק הדין).

6. לצורך קביעת מתחם הענישה בעניינו של המערער - בית המשפט המחוזי הנכבד עמד בהרחבה על הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות, על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, ועל הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות.

באשר לערך החברתי שנפגע, נקבע כי מעשיו של המערער פגעו בערכים המוגנים הקשורים בקדושת החיים, בשלמות הגוף ובשמירה על הסדר הציבורי.

במסגרת הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה - בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי אמנם לא קדם תכנון מוקדם למעשיו של המערער, ואולם בסופו של יום, המערער דקר את המתלונן בסכין מאחור, וזאת על אף שלא נשקפה לו כל סכנה. בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי הנזק הגופני שנגרם למתלונן הוא חמור, וכי אך בנס לא נגרם למתלונן נזק גופני חמור עוד יותר. בית המשפט המחוזי הנכבד הוסיף וקבע כי הסיבה שהביאה את המערער לבצע את העבירה היא, ככל הנראה, כעסו על המתלונן שהטרידו במקום עבודתו וסירב להניח לו, אך לצד זאת - המתלונן לא התגרה בו ולא "משך אותו" למעשה האלימות.

לעניין מדיניות הענישה הנהוגה, בית המשפט המחוזי הנכבד הדגיש כי העונש המירבי הקבוע לצידה של העבירה בה המערער הורשע הוא 20 שנות מאסר, והדבר מדבר בעד עצמו. בהמשך, בית המשפט המחוזי בחן את הענישה בעבירות אלימות חמורות, ובפרט בכאלה בהן נעשה שימוש בסכין, או בכלי משחית אחר, וקבע כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של המערער נע בין 3 ל-6 שנות מאסר לריצוי בפועל.

7. בבואו לקבוע את עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה - בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה יש לזקוף לקולת המערער: את הפגיעה של המאסר במשפחת המערער, שכן למערער תינוקת ולבת זוגו שלושה ילדים, ששניים מהם חולים, והמערער הוא המפרנס העיקרי במשפחתו; את הפיצוי הכספי שהמערער ישלם למתלונן; את הודאת המערער ואת החרטה שהביע למעשיו. יחד עם זאת, בית המשפט המחוזי שקל לחומרא את עברו הפלילי של המערער, הכולל עבירות רכוש, סמים, הפרת הוראה חוקית והחזקת סכין.

8. לנוכח כל האמור לעיל, ולאחר שאיזן בין כל השיקולים הרלבנטיים - בית המשפט המחוזי השית על המערער את העונשים המפורטים בפסקה 1 שלעיל.

9. המערער משיג על חומרת העונש שהושת עליו בגזר הדין. לטענת המערער, העונש שהושת עליו חורג לחומרא ובאופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים כגון אלה, בשים לב לכך שבמצבים דומים, לשיטתו של המערער, נגזרו עונשים קלים יותר מהעונש שהושת עליו. המערער טוען עוד כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה עת הטיל עליו עונש מאסר בפועל, מבלי שהורה על קבלת תסקיר מבחן בעניינו. המערער טוען בנוסף כי בית המשפט המחוזי הנכבד לא נתן את המשקל הראוי והמספיק לנסיבותיו האישיות הקשות.

10. בדיון שנערך בפנינו, חזר בא-כוחו של המערער, על נימוקי הערעור, והדגיש כי יש ליתן משקל רב יותר לכך שהמערער ביצע את העבירה בה הורשע לאחר ויכוח שפרץ בינו לבין המתלונן, על רקע העובדה שהמתלונן וחברו הטרידו אותו. בא-כוח המערער טוען עוד כי יש בחרטה המהירה שהמערער הביע משום נסיבה לקולא, לה יש ליתן משקל משמעותי בגזירת הדין.

11. בא-כוח המשיבה טען מנגד כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד הולם את מהות העבירה בה הורשע המערער, והוא מבטא איזון ראוי בין מכלול השיקולים הרלבנטיים, בהתחשב בחומרה היתרה הגלומה בעבירות אלימות המבוצעות תוך שימוש בנשק קר ובעברו הפלילי של המערער.

12. בתסקיר שהוגש טרם הדיון בערעור - שירות המבחן מסר כי המערער מתפקד באופן תקין ורצוף במסגרות החינוכיות בהן הוא השתלב בבית הסוהר בו הוא שוהה. עוד צוין כי מן המערער נשקפת רמת סיכון בינונית להישנות עבירות דומות בעתיד, וזאת בשים לב לעברו הפלילי, חומרת מעשיו, נסיבותיו האישיות, וכן מאפייני אישיותו. לפיכך שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה בעניינו.

לאחר סקירת טענות הצדדים נפנה עתה לליבון הדברים.

דיון והכרעה

13. לאחר עיון במכלול החומר ושמיעת טיעוני באי-כוח הצדדים החלטנו לדחות את הערעור. הטעמים לכך יובאו בקצרה להלן.

14. הלכה היא כי אל לה לערכאת הערעור להתערב בעונש שהושת בערכאה המבררת, אלא אם כן מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגת, או כאשר מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות את הדבר, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו: ע"פ 5849/13 בן חיון נ' מדינת ישראל (06.10.2014); ע"פ 8344/14 אסור נ' מדינת ישראל (15.03.2015); ע"פ 1630/15 אבו גיליון נ' מדינת ישראל (13.03.2016)). בנסיבות העניין לא מצאנו כי העונש שהושת על המערער סוטה לחומרא ממדיניות הענישה הנהוגה, באופן המצדיק את התערבותנו.

נבהיר ונפרט הדברים מיד בסמוך.

15. בית משפט זה עמד זה מכבר על הסכנות הגלומות בשימוש בנשק קר לשם פתרון סכסוכים, אשר עלול לפגוע בזכותו של כל אדם לשלמות גופו. חומרה מיוחדת מיוחסת בפסיקת בית משפט זה לאותם מקרים בהם נעשה שימוש בסכין, ועל הצורך להיאבק בהן באמצעות ענישה קשה ומחמירה. על כך נאמר באחת הפרשות כדלקמן:

"האלימות המתפשטת חושפת את החברה במערומיה מדי יום ביומו. האלימות אינה מפלה בין עיר לכפר, בין צפון לדרום, ובין זקן לצעיר. בצוק העתים אין מנוס מלנהוג במידת החומרה היתרה, יותר משהעבריינים צריכים לכך - הציבור צריך לכך. אחת המטרות המרכזיות של הענישה הפלילית היא כאמור הרתעת עבריינים בכוח, ל"מען יראו וייראו". תופעה זו של 'סכינאות' יש להדביר. המסר חייב להיות ברור, למען ידע כל איש ונער כי נטילת סכין כדי לתקוף היא נטילת סיכון - לא רק כלפי הקורבן, אלא גם כלפי העבריין בדמות הטלת ענישה מחמירה. במלים אחרות, 'תרבות הסכין' היא תרבות שלא ניתן לגלות כלפיה סובלנות" (ראו: ע"פ 6910/09 הדרה נ' מדינת ישראל (09.05.2010); ההדגשות שלי - ח"מ; ראו גם, ע"פ 6223/11 אגבריה נ' מדינת ישראל (25.06.2012); ע"פ 6376/11 כבוב נ' מדינת ישראל (20.11.2012); ע"פ 7712/12 פלוני נ' מדינת ישראל (23.05.2013)).

ועוד נקבע ב-ע"פ 1552/08 פרטוש נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (29.10.2008) כי:

"המאבק ב'תת-תרבות הסכין' רחוק מלהגיע לסופו ומשכך מוטלת עלינו החובה לשרש תופעה נפסדת זו וזאת על ידי החמרה בעונשם של מי שבחרו לפגוע בגופו של הזולת בסכינים או בכלי משחית אחרים" (ראו גם: ע"פ 175/10 חנוכייבנ' מדינת ישראל (28.7.2011); ע"פ 5024/12 מסעאד נ' מדינת ישראל (30.10.2012); ע"פ 8113/12 נדב מחלב נ' מדינת ישראל (04.08.2013)).

16. בענייננו המערער הורשע, כאמור, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, אשר נקבע בצידה בחוק העונשין עונש מירבי של 20 שנות מאסר, וזאת בגין שימוש בסכין, בכוונה לגרום חבלה חמורה למתלונן, ובמקרה דנן - קרע בסרעפת ובכבד. לא נעלם מעינינו, כי בנסיבות דנן מדובר, אמנם, בתגובה אלימה של המערער להטרדות מצידו של המתלונן. ואולם, אין להתעלם מהעובדה כי המערער הוא זה שיצא מהמטבח להתעמת עם המתלונן בעודו אוחז בסכין, והוא זה שהשתמש בסכין לביצוע מעשיו, וזאת על אף שלא נשקפה לו כל סכנה ממשית מצידו של המתלונן. דומה כי אך בנס האירוע לא נסתיים בנזק חמור יותר.

17. בית המשפט המחוזי הנכבד איזן כהלכה בין מכלול הנתונים הרלבנטיים בענייניו של המערער. לצד החומרא, הובאו בחשבון: עברו הפלילי של המערער, הכולל עבירות רכוש, סמים, הפרת הוראה חוקית והחזקת סכין. בצד זאת, בית המשפט המחוזי הנכבד לא התעלם מהנסיבות לקולא, ובין היתר, זקף לזכותו של המערער את נסיבותיו האישיות; את הנזק שעתיד להיגרם למשפחתו; את הודאתו והחרטה שהביע למעשיו, ואת הפיצוי הכספי שהושת עליו במסגרת הסדר הטיעון.

הנה כי כן, בית משפט המחוזי הנכבד ערך איזון ראוי בין כלל השיקולים לקולא ולחומרא, וגזר הדין אשר יצא מלפניו שיקלל כדבעי את כלל הנסיבות הצריכות לעניין, ומכאן שאין עילה להתערב בעונש שנגזר על המערער. דברים אלו נכונים ביתר שאת, מקום בו העונש שהושת על המערער מצוי בתוך הטווח עליו הסכימו הצדדים במסגרת הסדר הטיעון.

18. יש לדחות גם את טענתו של המערער לפיה שגה בית המשפט עת השית עליו עונש מאסר בפועל, מבלי שהורה על קבלת תסקיר מבחן בעניינו, שכן אין חובת תסקיר מבחן בהטלת עונש מאסר על נאשם שמלאו לו 21 שנים (ראו:אכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן), התשכ"ד-1964; ע"פ 1019/13 פא"ס נ' מדינת ישראל (6.7.2015)). מעבר לכך, יש לציין כי גם בתסקיר שהוגש לנו - שירות המבחן לא בא בהמלצה בעניינו של המערער.

19. בנסיבות אלה, ובשים לב לאמור בתסקיר שירות המבחן מתאריך 02.03.2016 - לא מצאנו כי יש לשנות מגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ועל כן החלטנו לדחות את הערעור.

ניתן היום, כ"ז בחשוון התשע"ז (28.11.2016).

שופטת

שופט

שופט
